

Katla

Beschrijving

Rond de feestdagen, eind 2022, heb je extra vrije tijd en die hebben we ingevuld om wat Netflix series te kijken. De laatste was Katla, de eerste IJslandse bijdrage aan het Netflix spectrum.

Het verhaal

Het landschap van het zuidelijkste puntje van IJsland is sprookjesachtig en duister, en hetzelfde geldt voor de gebeurtenissen in *Katla*, een dramaserie die zich afspeelt aan de voet van de gelijknamige vulkaan.

Een stad, Vik, is bedekt met as na een vulkaanuitbarsting. De meeste bewoners zijn vertrokken, gevlucht naar de veilige kant van de rivier. Op de achtergrond rommelt nog steeds de vulkaan. Het ideale decor voor mysterieuze gebeurtenissen.

Grima

Er is nog een handjevol mensen in Vik gebleven: wat wetenschappers, een politieman, een verpleegster, de eigenaresse van een hotel en nog wat koppig IJslanders die weigeren te vertrekken. Hoofdpersoon is Grima, die een jaar na de verdwijning van haar zus Ása nog altijd naar haar zoekt.

Een naakte vrouw duikt op, gehuld in klei en as, onderkoeld en niet in staat te spreken. De toedracht is onduidelijk, en daardoor wordt je als kijker ook in het ongewisse gelaten over wat we kunnen verwachten. Een psychologische thriller? Een detective? Horror misschien? Na twee afleveringen is het duidelijk dat al deze elementen aanwezig zijn.

De vrouw in kwestie blijkt *Gunhild* te heten. Ze komt uit Zweden en werkte twintig jaar geleden in het plaatselijke hotel. En dat is nog maar de eerste van een aantal zeer vreemde gebeurtenissen. Veel meer van het verhaal verraden zal ik niet doen, maar het zijn zaken die de gemiddelde aardbewoner de stuipen op het lijf zou jagen.

De mensen in Vik lijken echter een stuk minder onder de indruk en dat blijkt ook uit een uitspraak van

de oude automonteur Æ³r:

â??Wie ben ik om de aard der dingen te bevragen? Ik moet maar proberen ze te accepteren.â??

Wisselkinderen

Behalve terugkerende mensen uit klei en as, gebeurt er nog veel meer in Katla.

Er zijn dieren die gek doen, een aantal persoonlijke drama's en overeenkomsten met de oude IJslandse verhalen over wisselkinderen.

Over wisselkinderen schreven de gebroeders *Grimm*, *Shakespeare* voerde er Æn op in â??*Een midzomernachtdroom*â??, en zelfs in â??*Het verborgen volk*â?? van *Suske en Wiske* kwamen ze voor. Het thema wisselkind of dubbelganger is het hoofdmotief van de serie, en de kijker wordt de volgende vragen gesteld:

- Wat is de betekenis van je identiteit als jouw dubbelganger verschijnt?
- Wat is de betekenis van de dood als die niet onomkeerbaar blijkt?
- Wat is de betekenis van liefde als je niet meer zeker kunt weten wie de ander is?

â??Katlaâ?? neemt de tijd voor de antwoorden op deze vragen. Maar het daardoor wat trage tempo is een belangrijke investering in de opbouw van personages en spanning. Dat blijkt later in de serie meer dan welkom. Het moeilijkste van een dergelijk fantasierijk verhaal is om met een bevredigend einde te komen.

Wordt de kijker in verwarring achter gelaten of wordt deze afgescheept met een *deus ex machina*?

Tja, voor het antwoord daarop zul je toch echt de serie moeten gaan bekijken!

Katla, de vulkaan

Katla (1450m) is Æn van de grootste en meest actieve vulkanen op IJsland. De vulkaan ligt geheel verscholen onder een dik pak ijs van zo'n 250 Æ 300 meter dik. Dit dikke pak ijs is onderdeel van de *Mýrdalsjökull*, een gletsjer met een oppervlakte van ongeveer 595 km². De caldera van de Katla heeft een diameter van 10 kilometer.

De locatie van de vulkaan Katla op IJsland

Katla barstte zeer krachtig uit in 1918, maar sindsdien zijn er aanwijzingen voor kleinere uitbarstingen. IJslandse vulkanologen verwachten de komende jaren nog een uitbarsting, dus *Myrdalsjökull* en *Katla* worden nauwlettend in de gaten gehouden.

De Katla-vulkaan is subglaciaal, basaltisch tot rhyolitisch¹ en heeft de reputatie een van de gevaarlijkste vulkanen van IJsland te zijn. Aangezien de *Laki*-kraters en het *Eldgjá*-spleetsysteem deel uitmaken van hetzelfde vulkanische systeem, kan Katla worden beschouwd als een van de krachtigste vulkanen ter wereld.

In 934 na Christus produceerde de basaltuitbarsting van *Eldgjá* in IJsland bijna 20 kubieke kilometer lava uit een 30 kilometer lange spleet. *Eldgjá* betekent 'Vuurkloof' in het IJslands. De *Eldgjá-uitbarsting* is de grootste basaltische overstromingsuitbarsting in historische tijden, met een oppervlakte van ongeveer 800 vierkante kilometer. De uitbarsting duurde 3-8 jaar.

Katla is ongeveer 30 km breed met een krater van 10 km in doorsnee. Het hoogste deel van de vulkaan reikt tot 1512 m boven zeeniveau. Binnen de *Katla-caldera*, gelegen onder het centrum van *Myrdalsjökull*, is het ijs honderden meters dik. De hoogste punten van de ijskap liggen op de rand van

de caldera en omvatten *Goðabunga*, *Háibunga*, *Austmannsbunga*, *Enta* en *Entukollar*.

Katla-uitbarstingen

Een *jökulhlaup* (letterlijke vertaling van het IJslandse woord *jökulhlaup*), of overstroming door een gletsjeruitbarsting, is meestal het gevolg van een uitbarsting van een subglaciale vulkaan. Door de hitte smelt het ijs boven de vulkaan, waardoor het water onder de overgebleven ijskap een meer vormt. Dan stort de ijskap in, of het water breekt door de barrière ervoor, en er volgt een min of meer rampzalige overstroming van het land onder de berg.

Toen in 1996 de vulkaan onder de *Grömsvötn* meren uitbarstte en de rivier de *Skeiðar* het land voor het *Skaftafell National Park* overstroomde, begon er een gletsjerloop. Die bereikte waterverplaatsingen van 50.000 m³ per seconde en vernietigde delen van de rijksweg Route 1. De schade aan de wegen en bruggen was enorm, want alles wat in de weg stond van de bijna 4 m hoge en 600 m brede zondvloed werd gesloopt. Na de overstroming waren ijsbergen van 10 m hoog te zien aan de oevers van de rivier waar de *jökulhlaup* ze had achtergelaten.

Heftige uitbarstingen van Katla

- 1918 12 Oktober duurde 24 dagen
- 1860 8 Mei duurde 20 dagen
- 1823 26 Juni duurde 28 dagen
- 1755 17 Oktober duurde ongeveer 120 dagen
- 1721 11 Mei duurde ongeveer 100 dagen
- 1660 3 November duurde ongeveer 60 dagen
- 1625 2 September duurde 13 dagen
- 1612 12 Oktober duur onbekend
- 1580 11 Augustus duur onbekend
- ~1500 datum onbekend duur onbekend
- 15^e eeuw datum onbekend duur onbekend
- 1416 datum onbekend duur onbekend
- ~1357 datum onbekend duur onbekend
- 1311 18 Januari duur onbekend
- 1262 datum onbekend duur onbekend
- 1245 datum onbekend duur onbekend
- ~1179 datum onbekend duur onbekend
- 12^e eeuw datum onbekend duur onbekend
- ~934 datum onbekend duur onbekend
- ~920 datum onbekend duur onbekend

Het eerste geopark van IJsland, *Katla Geopark*, ontleent zijn naam aan de Katla-vulkaan. *Katla Geopark* heeft een oppervlakte van 9542 vierkante kilometer (ongeveer 9% van IJsland) en omvat vulkanen, gletsjers, zwarte zandstranden, gletsjerrivieren, meren, watervallen en uitgestrekte lavavelden.

¹ Rhyolietisch komt van *Rhyoliet*, wat een op graniet lijkend vulkanisch stollingsgesteente is. De naam rhyoliet is gevormd uit de Griekse woorden *ῥέμας* (*rheḗn*), *stromen*, en *ἄθος* (*lāthos*), *steen*

Datum aangemaakt
2022/12/31

default watermark